

การพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด

The Development of Summary Writing Skill of Students in Junior High School 1 With Mind-Mapping Lesson

จุฑาทิพย์ ไกรนรา¹, อนันต์ อารีพงศ์², พูนสุข อุดม¹

Juthathip Grainara¹, Anan Aripong², Poonsuk Udom¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการสอนแบบแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม ซึ่งภายในกลุ่มมีนักเรียนแต่ละความสามารถกันทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) และสถิติทดสอบแบบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดมีประสิทธิภาพ 80.56/80.78 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการเขียนย่อความหลังเรียนด้วยชุดการสอนแบบแผนผังความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การเขียน ย่อความ ชุดการสอน แผนผังความคิด ความสามารถ

Abstract

The purposes of this study are 1) to effectively develop mind-mapping lesson for matthayom 1 students based on 80/80 standard, and 2) to examine their summary writing skills once the mind-mapping lesson was employed. The sample of the study were 30 matthayom 1 students of Nabon School, second semester, academic year 2015. This school is attached to the Secondary Educational Service Area Office 12 in Nabon District of Nakon Sri Tammarat. With regard to this, the samples were selected by using random sampling whose skills are great, moderate and weak. The instruments used in this study were mind-mapping lesson, lesson plan, and summary writing test. The statistics used in the study were percentage, mean, standard deviation, E_1/E_2 , and T-test.

The results of this study revealed that mind-mapping lesson for the students was effective which was at 80.56/80.78. In addition, the students gained higher summary writing skills than before learning, which was statistically significant at .01.

Keywords: Writing, Summary, Lesson, Mind-Mapping

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Faculty of Education, Thaksin University

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

บทนำ

การย่อความเป็นการจับใจความสำคัญของเรื่องที่ได้จากการฟังหรืออ่านแล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ให้สั้นลงด้วยสำนวนภาษาของผู้ย่อ ให้คงความหมายของเรื่องเดิม การย่อความมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนเป็นอย่างมาก ดังที่ ดวงพร หลิมรัตน์ (2551) กล่าวว่า การย่อความเป็นสิ่งจำเป็นในการรับสาร เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้ตรงกัน ช่วยให้ได้รับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง เหมาะสม นอกจากนี้ ฟองจันทร์ สุขยิ่ง (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การย่อความมีความสำคัญ เพราะการย่อความช่วยให้สามารถจดจำสาระสำคัญเรื่องได้แม่นยำ รวดเร็ว นำมาใช้ทบทวนหรือใช้อ้างอิงในภายหลังได้ การย่อความมีประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ประโยชน์ทางตรง คือ ฝึกทักษะการใช้ภาษา ส่วนประโยชน์ทางอ้อม คือ การย่อความเป็นกระบวนการฝึกฝนให้รู้จักการสังเกต การวิเคราะห์ความรู้ ความคิด และการใช้วิจารณ์ญาณในการอ่าน

จากรายงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ปีการศึกษา 2555 - 2557 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเฉลี่ยร้อยละ 52.33 , 43.20 และ 34.07 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าผลเฉลี่ยร้อยละในช่วง 3 ปี ตกต่ำลงเรื่อยๆ จนปีการศึกษา 2557 อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการดังที่ ทิพย์อุษา ชูพงศ์ (2557) ได้กล่าวถึงข้อบกพร่องในการเขียนย่อความของนักเรียนไว้ว่า การเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังไม่ดีเท่าที่ควร กล่าวคือ นักเรียนเขียนย่อความไม่ถูกต้องตามหลักการเขียนย่อความ ไม่มีการเกริ่นนำ และจับประเด็นในการเขียนไม่ถูกต้อง การเขียนเนื้อหาที่ยาวกว่าไม่มีประสิทธิภาพ การสรุปเรื่องยังไม่ถูกต้องและไม่ตรงประเด็น การวางรูปแบบของการเขียน ย่อความยังไม่ถูกต้อง นักเรียนส่วนใหญ่ลอกเนื้อหาจากหนังสือหรือต้นฉบับมาเขียนมากกว่าย่อเอาใจความสำคัญหรือจับใจความสำคัญมาเขียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของพันธุ์ทิพย์ เกื้อเพชรแก้ว (2545) ที่กล่าวว่าปัญหาเรื่องการใช้ภาษาเขียนย่อความของนักศึกษาอีกเรื่องหนึ่งก็คือ การใช้ภาษาไม่กระชับรัดกุม โดยเขียนคำที่ไม่เพิ่มความหมายหรือคำที่ไม่จำเป็นลงไปหน้ากริยา คือ คำว่า ทำการ , มีการ ถ้าไข้อย่าง ในประโยคที่ไม่ต้องการเน้นการกระทำเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง เช่น “ ... มีประกาศเป็นหัวหน้าพรรคเสรีธรรม ...” นอกจากนี้ ยุพา สวัสดิ์ (2551) ได้กล่าวไว้ว่า “ นักเรียนเขียนย่อความได้ไม่ดี สรุปใจความสำคัญไม่ครบถ้วน มักจะคัดลอกจากเรื่อง ไม่ใช่สำนวนของตัวเอง ”

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย ในเรื่อง การเขียนย่อความ ซึ่งอาจจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยที่ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน และครูภาษาไทยที่เพิ่งบรรจุใหม่ นำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นที่ 1 เตรียมการ

ในการดำเนินการศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการเขียนย่อความ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ราชอิริยาบถ ตอน สมิงพระรามอาสา เพื่อเลือกมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ที่จะใช้ในการสอนเขียนย่อความ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 มาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่สามารถนำมากำหนดเนื้อหาในการสอนเขียนย่อความ

หน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนนาบอน	มาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่ใช้ในการสอนเขียนย่อความ
หน่วยที่ 2 ราชอิริยาบถตอนสมิงพระรามอาสา	ท1.1 ม1/2
ท1.1 ม.1/2 จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน	ท2.1 ม1/5
ท2.1 ม.1/3 เขียนบรรยายประสบการณ์โดยระบุสาระสำคัญและรายละเอียดสนับสนุน	ท2.1 ม1/9
ท2.1 ม.1/5 เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน	ท5.1 ม1/1
ท2.1 ม.1/9 มีมารยาทในการเขียน	ท5.1 ม1/3
ท4.1 ม.2 สร้างคำในภาษาไทย	ท5.1 ม1/4
ท5.1 ม.1/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน	
ท5.1 ม.1/2 วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านพร้อมยกเหตุผลประกอบ	
ท5.1 ม.1/3 อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน	
ท5.1 ม1/4 สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	

2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชุดการสอน การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการสร้างเกณฑ์การประเมินแบบรูปรีค้อย่างละเอียด

3. กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติในชุดการสอนแต่ละชุด ซึ่งประกอบกิจกรรม 4 กิจกรรม ได้แก่

3.1 กิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนอ่านสารที่กำหนดให้อย่างละเอียด

3.2 กิจกรรมการตอบคำถาม เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนตอบคำถามจากสารที่อ่านในกิจกรรมที่ 1 ว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร เพราะเหตุใด

3.3 กิจกรรมเขียนแผนผังความคิด เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนนำประเด็นคำถามในกิจกรรมที่ 2 มาเขียนเป็นแผนผังความคิดแบบใยแมงมุมตามลำดับเหตุการณ์/เวลา โดยเขียนหมายเลขกำกับในกรอบของแผนผังความคิดตามลำดับ

3.4 กิจกรรมการย่อความจากแผนผังความคิด เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนนำเนื้อหาที่เขียนในแผนผังความคิดมาเรียบเรียงเป็นบทย่อความที่สมบูรณ์

4. สร้างชุดการสอนแบบแผนผังความคิดจำนวน 3 ชุด ได้แก่ การย่อความจากเรื่องเล่าจากประสบการณ์ การย่อความจากนิทาน และการย่อความจากความเรียงร้อยแก้ว

5. กำหนดขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ซึ่งมีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่

5.1 ขั้นเตรียม เป็นขั้นที่ครูผู้สอนชี้แจงกิจกรรมการเรียนการสอนและทำความเข้าใจเรื่องการทำกิจกรรมแก่นักเรียน

5.2 ขั้นสอน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ และสอนเนื้อหาในรายวิชา ความแต่ละประเภท

5.3 ขั้นทำกิจกรรม เป็นขั้นที่นักเรียนทำกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการอ่านจับใจความสำคัญ กิจกรรมตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน กิจกรรมเขียนแผนผังความคิด และกิจกรรมการเขียนย่อความจากแผนผังความคิด ในชุด การสอนแต่ละชุด

6. นำชุดการสอนแบบแผนผังความคิด และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

ขั้นที่ 2 พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัด นครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 จำนวน 6 ห้องเรียน รวมนักเรียน 180 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัด นครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ได้มา โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งภายในกลุ่มมีนักเรียนคละความสามารถทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 ชุด แผนการจัดการ เรียนรู้จำนวน 6 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. วิธีดำเนินการ

4.1 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก่อนที่ จะใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

4.2 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 , 2 และ 3 (ใช้เวลาสอนแผนละ 1 ชั่วโมง) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ เตรียมความรู้พื้นฐานเรื่องการเขียนย่อความให้กับนักเรียน

4.3 ใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดทั้ง 3 ชุด เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง (ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-6) จนครบ

4.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลัง ใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดครบทุกชุด

4.5 ตรวจผลการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และไม่ให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบผิดหรือตอบมากกว่า 1 ข้อ หรือไม่ตอบ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC) คำนวณหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของชุดการสอน

5.2 คัดเลือกข้อสอบเพื่อนำมาใช้เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก และหาประสิทธิภาพของ ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด โดยนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดในชุดการสอนทั้ง 3 ชุด มารวบรวมแล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ เพื่อหาประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80 ตัวแรก และ นำคะแนนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความมารวบรวมแล้ว คำนวณหาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ เพื่อหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ตามเกณฑ์ 80 ตัวหลัง โดยใช้สูตร E_1/E_2

ขั้นที่ 3 ศึกษาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งภายในกลุ่มมีนักเรียนคะแนนความสามารถทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นำชุดการสอนแบบแผนผังความคิดไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน - หลัง (One Group Pretest-Posttest Design)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนย่อความ โดยนำคะแนนความสามารถในการเขียนย่อความก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียน โดยการใช้การทดสอบค่า t แบบไม่อิสระ (Dependent Sample t - Test) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

การสร้างชุดการสอนแบบแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อันเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยในเรื่องการเขียนย่อความ ซึ่งอาจเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยที่ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน และครูภาษาไทยที่เพิ่งบรรจุใหม่ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มาวิเคราะห์กับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกรอบเนื้อหาในการสร้างชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่นักเรียนเขียนย่อความไม่ได้ สามารถแก้ไขได้โดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ ท2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสาระการเรียนรู้แกนกลางระบุ ว่านักเรียนต้องเขียนย่อความจากสื่อต่างๆ ได้ เช่น เรื่องสั้น คำสอน โอวาท คำปราศรัย สุนทรพจน์ รายงานระเบียบ คำสั่ง บทสนทนา นิทาน เรื่องเล่าจากประสบการณ์ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงคัดเลือกเนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลที่สามารถนำมากำหนดกรอบเนื้อหาของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด

ข้อมูลที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	เนื้อหาที่นำมาเป็นกรอบในการสร้างชุดการสอน
เรื่องสั้น คำสอน โอวาท คำปราศรัย สุนทรพจน์ รายงานระเบียบ คำสั่ง บทสนทนา นิทาน เรื่องเล่าจากประสบการณ์ เป็นต้น	เรื่องเล่าจากประสบการณ์ นิทาน ความเรียงร้อยแก้ว

ขั้นที่ 2 พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด

ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด มีดังนี้

1. การสร้างชุดการสอนแบบแผนผังความคิด จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดทฤษฎีต่างๆ สามารถนำมาใช้ในการสร้างชุดการสอนแบบแผนผังความคิด จำนวน 3 ชุด เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่องการเขียนย่อความ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด และเวลาในการจัดการเรียนการสอน

ชุดการสอน	เวลาในการจัดการเรียนการสอน
ชุดที่ 1 การย่อความจากเรื่องเล่าจากประสบการณ์	2 ชั่วโมง
ชุดที่ 2 การย่อความจากนิทาน	1 ชั่วโมง
ชุดที่ 3 การย่อความจากความเรียงร้อยแก้ว	2 ชั่วโมง

ผลการตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดมีความเหมาะสมในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความ โดยข้อสอบที่ผู้วิจัยเลือกเป็นข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีความยากง่าย (difficulty) โดยวิเคราะห์ค่า p อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 มีค่าอำนาจจำแนก (discrimination) โดยการวิเคราะห์ค่า r อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.84

3. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ตามเกณฑ์ 80/80 โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.56/80.78 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด ดังนั้นชุดการสอนแบบแผนผังความคิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คะแนนความสามารถในการเขียนย่อความ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ประสิทธิภาพ E1/E2
การปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมใน ชุดการสอนแต่ละชุด	30	38	30.61	80.56	80.56/80.78
แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนย่อความ (หลังเรียน)	30	30	24.23	80.78	

ขั้นที่ 3 ศึกษาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 จำนวน 30 คน พบว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนย่อความหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดสูงกว่าเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนกับหลังเรียนโดยชุดการสอนแบบแผนผังความคิด

คะแนนความสามารถในการเขียนย่อความ	N	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t-test
ก่อนเรียน	30	17.67	2.54	10.51**
หลังเรียน	30	24.23	2.03	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ขั้นที่ 1 เตรียมการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาด้านการเรียนการสอนภาษาไทย พบว่านักเรียนยังไม่มีความสามารถด้านการเขียน โดยเฉพาะการเขียนย่อความเท่าที่ควร นักเรียนเขียนย่อความไม่ถูกต้องตามหลักการเขียนย่อความ ไม่มีการเกริ่นนำ และจบประเด็นในการเขียนไม่ถูก การเขียนเนื้อหาหยาบๆ และไม่ประสิทธิภาพ การสรุปเรื่องยังไม่ถูกต้องและไม่ตรงประเด็น การวางรูปแบบของการเขียนย่อความยังไม่ถูกต้อง นักเรียนส่วนใหญ่ลอกเนื้อหาจากหนังสือหรือต้นฉบับมาเขียนมากกว่าเอาใจความสำคัญหรือจับใจความสำคัญมาเขียน ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนนาบอน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงเลือกสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ซึ่งชุดการสอนจะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และช่วยให้นักเรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การนำแผนผังความคิดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนก็เป็นการช่วยให้นักเรียนสามารถจัดลำดับและเรียบเรียงความคิดได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธรัตน์ สารโกคา (2549) ที่ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยแผนผังความคิด เรื่องการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิดเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความคิดหลากหลาย ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ พบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งได้แสดงความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา สร้างความสามัคคี ได้รวมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกกับการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นีรนุช บริสัย (2549) ได้พัฒนาแผน การจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนย่อความด้วยกระบวนการกลุ่ม โดยใช้แผนผังความคิดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเน้นทักษะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้แผนผังความคิดและกระบวนการกลุ่ม นักเรียนได้ฝึกทักษะการเขียนย่อความบ่อยๆ ทำให้เกิดความชำนาญ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง นักเรียนสนุกในการเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2557) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการทำแผนผังความคิดมีประโยชน์มากมายทั้งในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงาน เช่น การวางแผนงาน การบันทึกช่วยจำ การสรุปบทเรียน ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็กสามารถทำได้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับการฝึกปฏิบัติให้เคยชิน ผู้จัดการเรียนรู้หรือครูผู้สอนควรนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นที่ 2 พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด โดยประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบกับเนื้อหาของชุดการสอน โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความสอดคล้องและเหมาะสมในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากนักวิชาการต่างๆ มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดการสอน เช่น สุนทร ลิขิตพานนท์ (2553) กล่าวว่า ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมที่ครูใช้ประกอบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนศึกษาและใช้สื่อต่างๆ ในชุดการสอนที่ผู้สอนสร้างขึ้น ชุดการสอนเป็นรูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอนที่เป็นระบบชัดเจน จนกระทั่งนักเรียนสามารถบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาชุดการสอนด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ซึ่งในชุดการสอนนั้นประกอบไปด้วยสื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ปัจจุบันได้มีผู้พัฒนาชุดการสอนที่มีกิจกรรมเน้นฝึกทักษะการคิดเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

2. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.56/80.78 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินการสร้างชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้นอย่างมีระบบแบบแผน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา แล้ววางแผนการสร้างแต่ละชุดการสอนจะมีกิจกรรม สื่อการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการให้นักเรียนย่อเรื่องเล่าจากประสบการณ์ ย่อนิทาน และความเรียงร้อยแก้ว ซึ่งเป็นเนื้อหาที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ ดังที่สุนทร ลิขิตพานนท์ (2553) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างชุดการสอนไว้ว่า ผู้สร้างชุดการสอนควรเลือกหัวข้อและประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นที่จะสอนว่าหัวข้อใดเหมาะสมที่ควรนำไปสร้างชุดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้ได้ด้วยตนเอง แล้วจึงกำหนดเนื้อหาที่จะจัดทำชุดการสอน โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เขียนจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน จากนั้นสร้างแบบทดสอบ ซึ่งมี 3 แบบ คือ แบบทดสอบวัดพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน แบบทดสอบย่อยเพื่อวัดความรู้ของผู้เรียนหลังจากผู้เรียนเรียนจบในแต่ละเนื้อหาย่อย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ใช้ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากการศึกษาชุดการสอนจบแล้ว จากนั้นจัดทำชุดการสอน วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน และรวบรวมและจัดทำสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา ไชยพาน (2553) ที่พัฒนาทักษะการเขียนย่อความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้ชุดฝึกทักษะแบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ชุดฝึกทักษะแบบแผนผังความคิดได้ดำเนินการสร้างขึ้นอย่างมีระบบแบบแผน และได้ศึกษาการสร้างชุดฝึกทักษะแบบแผนผังความคิด ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา แล้ววางแผนการสร้าง โดยแต่ละชุดฝึกมีกิจกรรม สื่อประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่งผลให้ชุดฝึกทักษะแบบแผนผังความคิดมีประสิทธิภาพ 89.26/84.31 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ชุดการสอนดังกล่าวยังได้ปรับปรุงให้มีความเหมาะสมด้านภาษา เวลาที่ใช้ และกิจกรรมต่างๆ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ยังนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมาก่อน จึงทำให้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดสามารถใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 ศึกษาความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 17.67 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 24.23 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.03

มีค่าการทดสอบที (t-test) เท่ากับ 10.52 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนโดยนำชุดการสอนแบบแผนผังความคิดมาเป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนทำความเข้าใจและฝึกฝนจนเกิดแนวคิดที่ถูกต้องและเกิดทักษะในการเขียนย่อความโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ผลของการฝึก ย่อความบ่อยๆ โดยการใช้ชุดการสอนจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรู้ที่คงทน และเข้าใจบทเรียนมากขึ้น การใช้แผนผังความคิดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนจัดลำดับความคิดอย่างเป็นระบบ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ มากขึ้น และรู้จักนำความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่ย่อไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและมีหลักเกณฑ์ อีกทั้งทำให้มองเห็นว่าสิ่งที่ได้ฝึกฝนนั้นมีความหมายเป็นอย่างมาก

ดังนั้นชุดการสอนแบบแผนผังความคิดจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนในการช่วยส่งเสริมความสามารถในการย่อความให้กับนักเรียน และส่งผลให้ความสามารถในการเขียนย่อความสูงขึ้น เข้าใจได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางมากยิ่งขึ้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องคำกล่าวของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2543) ที่ว่าชุดการสอนช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์และบุคลิกภาพของผู้สอน การเรียนรู้จากชุดการสอน ผู้เรียนจะทำการกิจกรรมจากสื่อต่างๆ ด้วยตนเอง ครูผู้สอนจะทำหน้าที่เพียงเป็นผู้ช่วยดูแลควบคุมให้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้เต็มที่เท่านั้น บุคลิกภาพของครูหรืออารมณ์ของครูจึงไม่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่อย่างใด เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตนเองในด้านความกล้าแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อีกทั้งสอดคล้องกับคำกล่าวของประหยัด จิระวรพงศ์ (ม.ป.ป.) ที่ว่าชุดการสอนช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างแท้จริงจากชุดสอนรายบุคคล และชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงสุดา ชูชื่น (2548) ที่ได้พัฒนาการเรียนรู้อ่านและเขียนสรุปความจากการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้อ่านและเขียนสรุปความจากการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แผนผังความคิด มีผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนสรุปความจากการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากเนื้อหา กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นกิจกรรมสั้นๆ นักเรียนได้ฝึกเขียนสรุปความจากเนื้อหาที่ง่าย และมีความสนุกสนานก่อนจะฝึกเขียนสรุปความจากเรื่องที่ยาก จึงทำให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุข นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย และมีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนงเยาว์ เลี่ยมขุนทด (2547) ที่ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านและเขียนสะกดคำ โดยใช้แผนผังความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัช บุชาจันทรกุล (2542) ที่ได้สร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านใจโดยใช้แผนภาพ (Mapping) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเหตุผลดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความจากการเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด จึงช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนย่อความสูงขึ้น

สรุป

ชุดการสอนแบบแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 มีองค์ประกอบของ ชุดการสอนกับเนื้อหาที่สอดคล้องกัน และชุดการสอนมีความเหมาะสมในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.56/80.78 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และความสามารถในการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจโดยนักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อันนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนย่อความในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้**

1. การสอนด้วยชุดการสอนแบบแผนผังความคิดเรียงลำดับความง่าย - ยาก ตามลำดับ โดยเริ่มจากเรื่องเล่าจากประสบการณ์ นิทาน และความเรียงร้อยแก้ว ดังนั้นในการนำชุดการสอนไปใช้ ควรสอนตามลำดับไม่ควรข้ามขั้น
2. ครูควรสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้สนุกสนาน ไม่เคร่งเครียด น่าเบื่อ และให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงผลการสร้างและใช้ชุดการสอนเขียนย่อความแบบแผนผังความคิดในระดับชั้นอื่นๆ
2. ควรนำวิธีแบบแผนผังความคิดไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านอื่นๆ ต่อไป เช่น การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ การเขียนสรุปความ การเขียนเรื่องเล่าจากประสบการณ์ เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความโดยใช้ชุดการสอนแบบแผนผังความคิดร่วมกับเทคนิคการสอนแบบอื่นๆ
4. ควรพัฒนาชุดการสอนแบบแผนผังความคิดในเนื้อหาอื่นหรือกลุ่มสาระอื่น

รายการอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2543). **เทคโนโลยีและสื่อการสอน เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีการศึกษา หน่วยที่ 1-4**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงพร หลิมรัตน์. (2551). **หนังสือเรียนภาษาไทย ม.1**. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- ดวงสุดา ชูชื่น. (2549). **กิจกรรมพัฒนาด้านการเขียนสรุปความจากการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ทิพย์อุษา ชูพงศ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). จุฑาทิพย์ ไกรนรา (ผู้สัมภาษณ์). ที่ โรงเรียนนาบอน. เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2557.
- ธวัช บูชาจันทร์กุล. (2542). **การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านในใจโดยใช้แผนภาพ (Mapping) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 84 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์การศึกษาหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- นงเยาว์ เลี่ยมขุนทด. (2547). **การพัฒนาแผนการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำโดยใช้แผนผังความคิดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- นันทนา ใจทาน. (2553). การพัฒนาทักษะการเขียนย่อความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ชุดฝึกทักษะแบบแผนผังความคิด **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นีนุช บริสัย. (2549). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนย่อความด้วยกระบวนการกลุ่มโดยใช้แผนผังความคิด **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประหยัด จิระวรพงศ์. (ม.ป.ป.). **หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- พันธุ์ทิพย์ เกื้อเพชรแก้ว. (2545). ปัญหาการสอนย่อความในระดับอุดมศึกษา. **วิชาการ**, 6(1), 51-58.
- พองจันทร์ สุขยิ่ง. (ม.ป.ป.). **หลักการใช้ภาษา**. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- ยุพา สวัสดิ์. (2551). **การสอนเขียนย่อความ**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2559, จาก <http://gotoknow.org/blog/manita/193776>.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2557). **พัฒนาการเรียนการสอน**. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุคนธ์ สีนธพานนท์. (2553). **นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.